

PRÁVO NA PRÍSTUP K SÚDU A KUMULÁCIA DÔVODOV DOVOLANIA

Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 268/2018 z 19. septembra 2018)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovvej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť M. S. a A. S., zastúpených spoločnosťou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Ficek, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 429/2016, 5 Co 463/2016 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2016, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 135/2017 a jeho uznesením z 23. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 135/2017 uznesením z 23. januára 2018 **p o r u š i l** základné právo M. S. a A. S. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to vo vzťahu k odmietnutiu dovolania v časti opierajúcej sa o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 135/2017 z 23. januára 2018 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Sťažnosti v časti smerujúcej proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 429/2016, 5 Co 463/2016 a jeho rozsudku z 13. decembra 2016 pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 135/2017 a jeho uzneseníu z 23. januára 2018, čo sa týka odmietnutia dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale tiež v časti požadujúcej od Krajského súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky finančné zadostučenie po 7 000 € **n e v y h o v u j e**.

4. M. S. a A. S. priznáva úhradu trov konania v sume 390,50 € (slovom tristodeväťdesiat eur a päťdesiat centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť na účet spoločnosti JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 268/2018-26 z 23. mája 2018 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. S. a A. S. (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 429/2016, 5 Co 463/2016 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2016, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 135/2017 a jeho uznesením z 23. januára 2018.

2. Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovatelia v podaní z 30. júla 2018, krajský súd vo vyjadrení z 11. júna 2018 a najvyšší súd vo vyjadrení z 25. júna 2018 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

3. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli žalobcami v konaní začatom na podklade ich žaloby doručenej Okresnému súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) 8. júla 2013. Žaloba sa týkala uloženia povinnosti žalovaným F. H. (ďalej len „žalovaný“) a J. H. (ďalej len „žalovaná“, obaja spolu aj „žalovaní“) zdržať sa rušenia sťažovateľov imisiami v zmysle ustanovenia § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Imisie vyplývajú z chovu a ustajnenia koní v tesnej blízkosti obývaného rodinného domu, s ktorým súvisí najmä zápach z hospodárskych zvierat, z ich tuhých a tekutých exkrementov, ale tiež nadmerný hluk a vibrácie, ktoré sa vyskytujú najmä v nočných hodinách a v letnom období, keď kone kopú do stien a konštrukcie objektu, v ktorom sú ustajnené, z dôvodu ich obťažovania bodavým hmyzom.

4. Podľa sťažovateľov rozsudkom okresného súdu č. k. 40 C 194/2013-425 z 19. júna 2015 bola ich žaloba nesprávne zamietnutá, pričom nezanedbateľnú časť návrhov na vykonanie dokazovania okresný súd zamietol. Medzi takto zamietnuté dôkazy patria aj videozáznamy a fotodokumentácia, ktoré sa nachádzali na DVD nosiči. Okresný súd tieto dôkazy podľa sťažovateľov svojvoľne označil ako nezákonné.

5. Rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 429/2016-475, 5 Co 463/2016 z 13. decembra 2016 bol rozsudok okresného súdu na základe odvolania sťažovateľov potvrdený ako vecne správny. Sťažovatelia namietajú, že krajský súd sa v rámci odôvodnenia rozhodnutia iba stotožnil so závermi okresného súdu a opomenul tak akékoľvek vyjadrenie vo vzťahu ku skutočnostiam a argumentácii uvedenej v odvolaní sťažovateľov.

6. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie z 12. apríla 2017, ktorého prípustnosť opierali o ustanovenie § 420 písm. f), ako aj o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku.

7. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 135/2017 z 23. januára 2018 bolo dovolanie sťažovateľov odmietnuté. Najvyšší súd preskúmal iba tú časť dovolania, ktorá sa vzťahovala na tvrdenú prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, a to s ohľadom na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo/2/2017 z 19. apríla 2017 (ďalej len „uznesenie veľkého senátu“), t. j. krátko po vypracovaní a podaní dovolania. Najvyšší súd pritom vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku konštatoval neopodstatnenosť namietanej existencie procesnej vady, a preto dovolanie odmietol.

8. Zjednodušene možno konštatovať, že sťažovatelia v podanom dovolaní využili dve relatívne samostatné argumentačné línie, z ktorých sa každá vzťahovala na iný dôvod prípustnosti dovolania. Podstatou dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku bolo nezákonné nevykonanie riadne navrhnutého dôkazu. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces došlo podľa sťažovateľov v dôsledku toho, že okresný súd svojvoľne a bez náležitého zákonného dôvodu navrhnutý dôkaz nevykonal. Na jednej strane je samozrejmé, že súd nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Na druhej strane ak súd rozhodne, že navrhnuté dôkazy nevykoná, musí svoj postup odôvodniť. V zásade platí, že súd nevykonáva iba také dôkazy, ktoré nemajú význam pre vec samú alebo ktoré by potvrdzovali len zhodné tvrdenia strán. O nevykonaní dôkazov rozhodne súd uznesením a súčasne svoje rozhodnutie vysvetlí. Odôvodnenie nevykonania navrhnutých dôkazov sa pritom musí riadne odôvodniť.

Podľa sťažovateľov v danom prípade okresný súd nedôvodne zamietol vykonanie dôkazov, a to videozáznamov a fotiek na DVD nosiči. Okresný súd na pojednávaní 19. júna 2015 uznesením zamietol tieto dôkazy bez toho, aby mal vedomosť o ich obsahu s tým, že ich označil za nezákonné. Podľa názoru sťažovateľov bez znalosti obsahu DVD nosiča a hlavne pôvodcu videozáznamov nachádzajúcich sa na DVD nosiči nebolo možné tieto dôkazy označiť za nezákonné. Z väčšej časti totiž išlo o fotografie a videozáznamy, ktoré vyhotovila a zverejnila na internete priamo žalovaná. Ak predmetné fotografie a videozáznamy vyhotovila žalovaná, potom nemožno hovoriť o žiadnom porušení osobnostných práv podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako to uvádza okresný súd v rozsudku z 19. júna 2015.

Sťažovatelia tiež namietajú, že najvyšší súd sa v rámci dovolacieho konania prakticky vôbec nezaoberal argumentáciou sťažovateľov, pretože sa obmedzil na sumarizáciu predchádzajúcich súdnych rozhodnutí, z ktorých vyvodil nesprávne neprípustnosť podaného dovolania. Nepodrobil kritickej analýze argumentáciu sťažovateľov, ktorí vo vzťahu k údajnému rozporu s ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka pri vyhotovovaní fotodokumentácie poukazovali na princíp proporcionality. Nezákonnosť dôkazu totiž nemožno jednoducho skonštatovať bez toho, aby súd kolidujúce práva sporových strán podrobil testu proporcionality. Preto súd mal skúmať a vysvetliť, ktoré z kolidujúcich práv a chránených záujmov sporných strán majú vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu prednosť, teda či má prednosť ochrana žalovaných s poukazom na ustanovenie § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka alebo či má prednosť ochrana nerušeného výkonu vlastníckych práv sťažovateľov, resp. ich ochrana pred imisiami. V tomto smere však najvyšší súd neuviedol prakticky nič, čím došlo

k jednoznačnému porušeniu označených práv. Obdobne to platí aj vo vzťahu k nekritickému stotožneniu sa krajského súdu s odôvodnením rozsudku okresného súdu.

Podľa sťažovateľov možno konštatovať, že problematika zamietnutého návrhu na vykonanie dôkazu nie je primárne v tom, že okresný súd návrh na vykonanie dôkazu zamietol, ale v tom, že ho zamietol z dôvodu údajnej nezákonnosti navrhovaného dôkazu. Takýto dôvod zamietnutia dôkazu je predčasný, nepreskúmateľný a navyše aj nesprávny.

Za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie treba považovať podľa názoru sťažovateľov aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vrátane rozhodnutia o zamietnutí návrhu na vykonanie dôkazov.

Sťažovatelia ďalej argumentujú, že ako to už bolo spomenuté, väčšinu fotografií a videozáznamov obsiahnutých na DVD nosiči vyhotovila a zverejnila priamo žalovaná. Ďalšiu časť vyhotovili a zverejnili nájomcovia, ktorí mali prenajaté nehnuteľnosti žalovaných pre účely chovu a ustajnenia športových koní. Len minimálnu časť záznamov vyhotovili sťažovatelia, a to výhradne na ich vlastnom dvore.

Pre rozsiahlosť záznamov na DVD nosiči a v záujme ochrany súkromia (vykonanie anonymizácie osobných údajov) sťažovatelia nemohli DVD nosič predložiť priamo na pojednávaní, ale jeho prípravu a existenciu oznámili okresnému súdu zreteľne a včas. Zamietnutie týchto dôkazov ako nezákonných, navyše bez toho, aby súd poznal ich podrobný obsah, je potrebné považovať podľa sťažovateľov za predčasné, nedôvodné a nepreskúmateľné.

S poukazom na uvedené skutočnosti je podľa názoru sťažovateľov nepochybné, že v dôsledku postupu všeobecných súdov došlo k odňatiu možnosti sťažovateľov konať pred súdom a k zásahu do ich práva na spravodlivý súdny proces.

9. Odmietnutie najvyššieho súdu zaoberať sa dovolaním v časti opierajúcej sa o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku s poukazom na to, že ako dôvod prípustnosti dovolania bola uvedená aj vada podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, považujú sťažovatelia za neústavné. Na neústavnosti takéhoto postupu nemení nič ani uznesenie veľkého senátu, ktoré je vnímané prinajmenšom ako kontroverzné. V právnickej obci sa možno stretnúť dokonca aj s názorom, že ide o rozhodnutie, ktoré je priamo v rozpore s ústavou.

10. Nesúladsť uznesenia veľkého senátu s ústavou možno podľa sťažovateľov vyvodit' najmä z nasledujúcich dôvodov:

Predovšetkým došlo k popretiu princípu materiálneho právneho štátu a práva na spravodlivý proces v dôsledku prísne formalistického posúdenia veci, pretože odmietnutie preskúmania všetkých uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania na základe formálneho odkazu na uznesenie veľkého senátu je marením možnosti konať pred súdom a uplatňovať tam všetky procesné práva dovolateľa. V prípade uznesenia veľkého senátu ide o prísne reštriktívny výklad prípustnosti opravného prostriedku, navyše v neprospech dovolateľa, hoci výklad prípustnosti opravných prostriedkov by nemal byť reštriktívny.

Ďalej podľa sťažovateľov došlo k odopretiu ich prístupu k súdu, hoci toto právo je nevyhnutnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Základné právo na prístup k súdu treba vykladať vždy tak, aby v konaní pred súdom nedochádzalo k nedôvodnému obmedzeniu práva strany na prejednanie jej veci. Zákon treba vykladať tak, aby sa naplnil jeho zmysel a účel. Nepreskúmaním všetkých dovolateľom uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania dochádza k odopretiu spravodlivosti (*denegationis iustitiae*).

Postup najvyššieho súdu bol arbitrárny, lebo s poukazom na uznesenie veľkého senátu sa odmietol zaoberať časťou dovolania pre kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania.

Podľa sťažovateľov došlo ďalej k porušeniu práva na súdnu ochranu, ktorého podstata spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde, pričom tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Ústavou zaručená súdna ochrana sa poskytuje aj procesným právam podľa ustanovenia § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku. Závažné procesné pochybenia sú dôvodom na podanie dovolania, ktoré predstavuje účinný prostriedok nápravy a umožňuje strane namietat' závažné procesné pochybenia, a tým aj porušenie základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy.

Došlo aj k nedôvodnej sudcovskej tvorbe práva. Vyplnenie medzery v zákone nemôže najvyšší súd vykonať takým spôsobom, že strane obmedzí jej základné práva (konkrétne právo na prístup k súdu) a obmedzí právo dovolateľa účinne uplatniť pred súdom právny prostriedok nápravy. Ak by chcel zákonodarca kumuláciu dovolacích dôvodov vylúčiť, výslovne by to upravil v normatívnom texte Civilného sporového poriadku. S poukazom na uvedené možno konštatovať, že najvyšší súd pristúpil k „dotvoreniu“ zákona tam, kde takýto postup nebol na mieste.

Napokon je podľa sťažovateľov podstatné, že možnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania Civilný sporový poriadok nevyklučuje. Práve naopak, keďže právna úprava používa viac pojem „dôvody“, a nie „dôvod“, teda množné číslo (napr. § 428, § 434, § 440 Civilného sporového poriadku), priamo s kumuláciou dôvodov prípustnosti dovolania počíta. Civilný sporový poriadok v ustanoveniach § 420 a § 421 neupravuje, či možno dôvody prípustnosti dovolania uplatniť kumulatívne. Najvyšší súd však z toho nemôže vyvodit' záver, že dovolateľ túto možnosť nemá. Pritom Civilný sporový poriadok neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti. Platí to o to viac, ak naozaj reálne nastanú viaceré dôvody prípustnosti dovolania, ktoré je potrebné pred súdom uplatniť a preskúmať (ako to bolo aj v tomto prípade). Je totiž nesporné, že rozhodnutie môže byť zaťažené kumulatívne viacerými vadami. V prípade, ak nastane kumulatívna existencia väd rozhodnutia, dovolateľ má legitímne právo všetky takéto vady pred súdom uplatniť. Súd má zase povinnosť všetky dovolateľom uplatnené vady preskúmať a zistiť, či sú splnené dôvody prípustnosti dovolania. Ak dovolateľ uplatní kumulatívne viac dovolacích dôvodov (v spojení s § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku), kumuluje aj dôvody prípustnosti dovolania. Najvyšší súd s poukazom na ustanovenie § 440 Civilného sporového poriadku je vymedzenými a uplatnenými dovolaciami dôvodmi viazaný. Viazanosť najvyššieho súdu pritom treba chápať tak, že nemôže preskúmať napadnuté rozhodnutie z dôvodov, ktoré neboli vymedzené. Naopak, musí preskúmať dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody, a to aj keď sú vymedzené kumulatívne.

11. Na základe všetkých uvedených argumentov sťažovatelia tvrdia, že nie je na mieste, aby sa najvyšší súd jednoducho odmietol zaoberať časťou podaného dovolania. Uvedené platí o to viac, ak dovolaním napadnuté rozhodnutie a tiež rozhodnutie, ktoré mu predchádzalo, nerešpektuje ustálenú rozhodovaciu prax samotného dovolacieho súdu, prípadne iných relevantných súdnych autorít, na ktorú dovolatelia poukázali.

12. Sťažovatelia tiež poukázali na to, že podstatou konania, v ktorom sa sťažovatelia domáhajú uloženia povinnosti žalovaným zdržať sa rušenia imisiami, je ochrana pred hlukom, prachom a vibráciami, čo je právom každej fyzickej osoby. Táto ochrana je pritom poskytovaná aj na najvyššej úrovni – medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

V praxi pritom ide o ochranu poskytovanú ako súčasť ochrany práva súkromného a rodinného života, práva na ochranu výkonu vlastníctva a práva na ochranu zdravia (čl. 10 ods. 2, čl. 11 ods. 1, čl. 31 a čl. 35 ods. 1 listiny, čl. 8 dohovoru). Na vnútroštátnej úrovni je takáto ochrana poskytovaná predovšetkým ústavou (napr. čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 21 ods. 1, čl. 44). Ochrana pred imisiami poskytujú na vnútroštátnej úrovni aj predpisy súkromného práva. Najširšiu ochranu proti nim poskytuje Občiansky zákonník najmä svojimi prostriedkami na predchádzanie týmto zásahom, ale i prostriedkami následnej ochrany proti imisiám (napr. § 127 ods. 1). Do sféry týchto práv treba v súčasnosti nepochybne zaradiť aj právo na primerané životné prostredie, ktoré má veľmi blízko k právu na ochranu súkromného a rodinného života. Práve definíciou pojmu „nad mieru primeranú pomerom“ použitého v ustanovení § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka treba určiť mieru, kedy bežné užívanie nehnuteľností môže nadobudnúť povahu takého zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť alebo poškodiť práva fyzickej osoby na pokojné a nerušené užívanie obydľia. S obťažovaním iného nemusí byť nevyhnutne spojené aj faktické bránenie výkonu práva, ale stačí, ak ho robí obťažným alebo nepríjemným. V prípadoch, ak zásah neprekračuje mieru primeranú pomerom, nejde o zásah neoprávnený, proti ktorému by bolo možné úspešne sa dovolať súdnej ochrany. Na druhej strane iba nepodstatné zásahy vyplývajúce z bežného správania vlastníkov vecí sú susedia povinní navzájom trpieť, lebo sú spojené s obvyklým užívaním vecí. Podstatou ochrany podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka je to, aby rušiteľ, ktorý neoprávnené zasahuje do vlastníckeho práva iného, mal možnosť sám zvoliť opatrenie, ktorým odstráni vzniknutý závadný stav. Sťažovatelia sa domnievajú, že všeobecný súd mal povinnosť zistiť hranicu medzi dovoleným správaním (od optimálneho stavu až po stav ešte prípustný) a nedovoleným správaním (nad prípustnú mieru) vo vzťahu ku konkrétnym pomerom v danom mieste a čase, ako aj vo vzťahu k objektívne žiaducim pomerom. Tým by sa stanovila miera primeraná pomerom a bolo by zrejmé, aká miera je už mierou, ktorá je neprimeraná pomerom. Na tento účel mal všeobecný súd dbať na to, aby skutkový stav zistil čo najúplnejšie. Z rozhodnutia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky – odboru štátnej stavebnej správy a územného plánovania č.: 21515/2011/SVBP-64416/Hia z 5. decembra 2011, ktoré sťažovatelia predložili ústavnému súdu, vyplýva *inter alia*, že predmetná nelegálna stavba žalovaným slúži (rozumej – sa používa) na ustajnenie koní. Uvádza sa tam tiež, že na predmetnom území je chov hospodárskych zvierat, ako sú kone, neprípustný. Sťažovatelia sú presvedčení, že užívanie územia a stavieb spôsobom, ktorý je v zmysle platnej legislatívy neprípustný, nie je možné označiť za bežné správanie, ktoré sú susedia povinní trpieť. Všeobecné súdy však napriek tomu žalobe nevyhoveli. Imisie vznikajúce v dôsledku neprípustného správania žalovaných nemožno označiť za imisie spojené s obvyklým užívaním vecí, teda za také, ktoré by neprekračovali mieru primeranú pomerom. Prevádzka dostihovej stajne v obytnej mestskej zóne je neprípustná. Navyše je vykonávaná v nelegálnych stavbách, u ktorých dosiaľ nie sú vydané povolenia na užívanie žiadnym spôsobom, a už vôbec nie na chov a ustajnenie hospodárskych zvierat. Zo strany žalovaných nemožno hovoriť o dovolenom správaní, ale nesporne ide o nedovolené správanie, ktoré sťažovateľov obťažuje nad prípustnú mieru. Žalovaní užívajú svoje stavby a pozemky nie bežným spôsobom, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť alebo poškodiť práva ostatných. Akékoľvek imisie vznikajúce nedovoleným správaním je potrebné (a žiaduce) vnímať ako také, ktoré nie je nikto povinný trpieť, keďže nie sú spojené s obvyklým užívaním vecí. Napokon sťažovatelia zdôrazňujú, že žalovaná existencia hluku a vibrácií od chovaných a ustajnených koní a ich pôsobenie na nehnuteľnosť sťažovateľov vo svojej výpovedi potvrdila.

13. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp.zn. 40C/194/2013, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave v odvolacom konaní vedenom pod sp.zn. 5Co/429/2016, 5Co/463/2016 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu SR v dovolacom konaní vedenom pod sp.zn. 4Cdo/135/2017.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky ruší uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/135/2017 zo dňa 23.01.2018, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 5Co/429/2016, 5Co/463/2016 zo dňa 13.12.2016 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV sp.zn. 40C/194/2013 zo dňa 19.06.2015 a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľom sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 7.000,- €, ktoré im je Okresný súd Bratislava IV povinný zaplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľom sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 7.000,- €, ktoré im je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažovateľom sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 7.000,- €, ktoré im je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava IV, Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume 390,50 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

14. Z vyjadrenia predsedu krajského súdu sp. zn. 1 Spr V/306/2018 z 11. júna 2018 doručeného ústavnému súdu faxom toho istého dňa a poštou 14. júna 2018 vyplýva, že žiada sťažnosti nevyhovieť, keďže senát, ktorý vo veci rozhodoval, aj v súčasnosti považuje rozhodnutie za vecne správne z dôvodov uvedených už podrobne okresným súdom.

15. Z vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu č. k. KP 3/2018-41 z 25. júna 2018 doručeného ústavnému súdu 6. júla 2018 vyplýva, že vzhľadom na právny názor vyslovený v uznesení ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 došlo k porušeniu sťažovateľmi označeného práva zo strany najvyššieho súdu.

16. Z repliky právneho zástupcu sťažovateľov z 30. júla 2018 doručeného ústavnému súdu elektronicky toho istého dňa vyplýva, že kým najvyšší súd uznal porušenie práv sťažovateľov, zatiaľ krajský súd považuje svoje rozhodnutie za vecne správne z dôvodov uvedených už okresným súdom. S vyjadrením predsedu krajského súdu nie je možné súhlasiť z dôvodov, ktoré už boli uvedené v sťažnosti. Sťažovatelia požadujú náhradu trov právneho zastúpenia v sume 585,76 € za tri úkony právnych služieb (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť, replika na vyjadrenia najvyššieho súdu a krajského súdu), ako aj režijný paušál a daň z pridanej hodnoty.

17. Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 268/2018-26 z 23. mája 2018, vyjadrenie predsedu krajského súdu, vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu a repliku právneho zástupcu sťažovateľov aj žalovaným, aby sa aj oni mohli vo veci samej vyjadriť, keďže rozhodnutím ústavného súdu by mohli byť dotknutí na svojich právach.

Žalovaní možnosť vyjadriť sa nevyužili.

II.

18. Z rozsudku okresného súdu č. k. 40 C 194/2013-425 z 19. júna 2015 vyplýva, že ním bola žaloba sťažovateľov zamietnutá. Z rozsiahleho odôvodnenia rozsudku možno *inter alia* zistiť, že čo sa týka fotodokumentácie vyhotovenej sťažovateľmi, ktorá zachytáva pozemok žalovaných a činnosť na ňom vykonávanú, žalovaná namietala, že ide o nezákonný dôkaz zasahujúci do súkromia žalovaných, ktorí nedali na vyhotovenie a použitie fotodokumentácie súhlas. S touto námietkou sa okresný súd stotožnil, a preto tento dôkaz nevykonal. V prípade pozemku žalovaných ide totiž o ohradený pozemok oddelený od verejnej komunikácie. Nie je teda verejne prístupný a vystavený očiam verejnosti. Ak preto sťažovatelia vyhotovili fotografie tohto pozemku (a činnosti na ňom vykonávanej) bez súhlasu žalovaných, postupovali v rozpore s ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a preto takýto dôkaz ako nezákonný nemohol okresný súd vykonať. To platí aj o návrhu na vykonanie dokazovania videozáznamom, ktorý navrhol vykonať právny zástupca sťažovateľov na poslednom pojednávaní konanom 19. júna 2015. K tomu treba uviesť, že právny zástupca ani nevedel presne špecifikovať, čo by malo byť obsahom tohto videozáznamu a aká konkrétna skutočnosť by ním mala byť preukázaná. Na otázku súdu, aká skutočnosť by mala byť týmto dôkazom preukázaná, právny zástupca uviedol: „*Neviem, ale predpokladám, že by sa to malo týkať zneškodňovania exkrementov na pozemku žalovaných.*“ Tento návrh sa preto javil okresnému súdu ako nadbytočný, ale aj účelový.

19. Z odvolania sťažovateľov datovaného 30. júla 2015 vyplýva, že v súvislosti s nepripustením navrhovaného dokazovania pre nezákonnosť navrhovaných dôkazov treba zdôrazniť, že zákon neposkytuje ochranu proti akémukoľvek zásahu do osobnostných práv, ale len proti takému zásahu, ktorý je neoprávnený a spôsobilý privodiť ujmu fyzickej osobe z hľadiska jej postavenia v spoločnosti. Prevádzka farmy nie je prejavom fyzickej osoby, keďže táto činnosť nemá osobnú povahu a netýka sa fyzickej osoby. Preto záznam z prevádzky „klusáckej farmy“ nespadá pod pôsobnosť ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Navyše, ide o neohradený, verejne prístupný a očiam verejnosti vystavený pozemok. Predložená fotodokumentácia nezachytávala žalovaných, resp. nie je z nej možné identifikovať, aké osoby sú na nej zachytené, a nie je ani vidieť ich tváre. V žiadnom prípade tak nemôže dôjsť k spojeniu zobrazených osôb s konkrétnymi fyzickými osobami. Preto ani nemôže dôjsť k zásahu do súkromnej či intímnej sféry žalovaných. Zachytené osoby navyše vykonávali bežnú činnosť (stoja, kráčajú), teda nič, čo by mohlo byť považované za znevažujúce alebo zasahujúce do intímneho, resp. citového života, priateľských vzťahov, rodinných vzťahov a podobne. Navyše, samotné súdne konanie je konaním, v ktorom zúčastnené strany musia znášať väčšiu mieru zásahov do svojho súkromia, ktoré však nemajú intenzitu zverejnenia a publikovania širokej verejnosti, ale iba úzko a prísne selektovaným a priamo na veci angažovaným osobám – súdu, stranám sporu a ich právnym zástupcom, prípadne odborným a administratívnym zamestnancom súdu (do súdneho spisu môže nahliadnuť iba konajúci súd, nadriadený súd a strany, resp. ich právní zástupcovia). Určitú mieru ingerencie súdu a protistrany do svojho súkromia musí teda sporová strana znášať a strpieť, pretože účelom konania je bránenie oprávnených práv a záujmov sporových strán. Aj pri obhliadke na mieste samom museli strany strpieť minimálne prítomnosť súdu a právnych zástupcov priamo vo svojich obydliach. Na základe uvedeného sťažovatelia nepovažujú predložené fotografie (zamerané na stav sporných nehnuteľností, hospodárske zvieratá a nakladanie s exkrementami, nie teda na zachytenie osobnostných prejavov ľudí) za zasahujúce do osobnostnej sféry

žalovaných. Sťažovatelia sú toho názoru, že okresný súd mal vykonať dokazovanie predloženými fotografiami.

20. Z rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 429/2016-475, 5 Co 463/2016 z 13. decembra 2016 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 40 C 194/2013-132 z 5. mája 2014. Podľa názoru krajského súdu vzhľadom na skutočnosť, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu, obmedzil odôvodnenie svojho potvrdzujúceho rozsudku na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených okresným súdom.

21. Z dovolania sťažovateľov z 12. apríla 2017 podaného proti rozsudku krajského súdu č. k. Co 429/2016-475, 5 Co 463/2016 z 13. decembra 2016 vyplýva, že prípustnosť dovolania vyvodzujú jednak z ustanovenia § 420 písm. f), ale tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. K znemožneniu uplatnenia procesných práv sťažovateľov došlo bezdôvodným zamietnutím vykonania dôkazov DVD nosičom obsahujúcim videozáznamy a fotky. Z väčšej časti išlo pritom o fotografie a videozáznamy, ktoré vyhotovila a zverejnila na internete žalovaná. Za vadu odvolacieho konania treba považovať nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu. Nesprávne právne posúdenie veci vidia sťažovatelia v tom, že rozsudky okresného súdu a krajského súdu nerešpektujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, pričom poukazujú na konkrétne rozhodnutia.

22. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 135/2017 z 23. januára 2018 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 429/2016-475, 5 Co 463/2016 z 13. decembra 2016. Podľa názoru najvyššieho súdu z ustanovení Civilného sporového poriadku, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420, ako aj v zmysle § 421 Civilného sporového poriadku. Táto otázka bola riešená uznesením veľkého senátu, ktorý konštatoval neprípustnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania podľa týchto ustanovení s tým, že pokiaľ k nej dôjde, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie jeho prípustnosti z hľadiska ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku. Trojčlenný senát najvyššieho súdu sa riadil týmto právnym názorom. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu zastávala názor, že nepreskúmateľnosť, resp. nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania. Na tom zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, podľa ktorého iba výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie, môže ísť o skutočnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie tejto výnimky. Okresný súd detailne popísal obsah všetkých vykonaných dôkazov a následne ich jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach komplexne hodnotil. Rozsudok krajského súdu uvádza, ako vo veci rozhodol okresný súd, obsah odvolania sťažovateľov a napokon poukazuje na ustanovenie § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku s tým, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku okresného súdu a s vysloveným právnym názorom. Treba mať pritom na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Keďže odôvodnenie rozsudku krajského súdu zahŕňa v sebe po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku okresného súdu, nemožno mu vyčítať, že je nepreskúmateľné. Sťažovatelia tiež namietajú, že okresný súd nevykonaním nimi navrhovaného dokazovania DVD nosičom obsahujúcim videozáznamy a fotky porušil princíp rovnosti zbraní (rovnosti procesných strán). Obsah spisu nedáva podklad pre takýto záver.

Okresný súd vytvoril obom stranám rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany. Vzhľadom na námietky sťažovateľov smerujúce najmä k nevyváženému spôsobu dokazovania treba pripomenúť, že posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, je vždy vecou súdu, nie teda strán sporu. Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku nie je preto nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Navyše, nemožno opomenúť, že sťažovatelia návrh na vykonanie dokazovania videozáznamami z DVD nosiča, ktorý okresný súd nepripustil, navrhli na pojednávaní konanom 19. júna 2015, na ktorom bol vyhlásený konečný rozsudok. Pritom právny zástupca sťažovateľov navrhovaný dôkaz nemal pri sebe a nevedel ani uviesť, aká skutočnosť má byť týmto dôkazom preukázaná. Treba tiež zdôrazniť, že okresný súd v odôvodnení rozsudku podrobne uviedol, prečo ten-ktorý sťažovateľmi navrhovaný dôkaz nevykonali. Najvyšší súd preto považuje námietku sťažovateľov, podľa ktorej im okresný súd nepripustením dokazovania DVD nosičom znemožnil uskutočnenie im patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, za neopodstatnenú. Podstatná časť dovolania sa týka otázok, ktoré nemajú procesnoprávny dopad, ale miera na posúdenie veci, a to najmä na otázku správnosti právnych záverov okresného súdu a krajského súdu týkajúcich sa miery obťažovania imisiami. Najvyšší súd už v minulosti dospel k záveru, že právnym posúdením sa strane konania neznemožňuje realizácia jej procesných oprávnení. Na tomto názore treba trvať i v súčasnosti. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá teda vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Pokiaľ sa sťažovatelia snažili túto vadu konania podradiť pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, najvyšší súd sa vzhľadom na uznesenie veľkého senátu takouto vadou zaoberať nemohol.

III.

23. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

24. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 135/2017 a jeho uznesením z 23. januára 2018

A .

25. Sťažovatelia sú presvedčení, že dovolanie, prípustnosť ktorého sa sčasti opierala o ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, bolo dôvodné. Okresný súd svojvoľne a bez náležitého zákonného dôvodu odmietol vykonať sťažovateľmi navrhnuté dôkazy, a to videozáznamy a fotky na DVD nosiči, z ktorých by bol zrejmý stav, aký žalovaní vyvolali. Okresný súd na pojednávaní 19. júna 2015 uznesením zamietol vykonanie týchto dôkazov bez toho, aby mal vedomosť o ich obsahu, pričom ich označil za nezákonné (čo bez znalosti konkrétneho obsahu týchto dôkazov nemohol urobiť). Pritom z väčšej časti išlo o fotografie a videozáznamy, ktoré vyhotovila a zverejnila na internete priamo žalovaná, a preto podľa sťažovateľov o žiadnom porušení osobnostných práv žalovaných podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nemožno hovoriť. Ďalšiu časť fotografií a videozáznamov vyhotovili a zverejnili nájomcovia, ktorí mali nehnuteľnosti žalovaných prenajaté pre účely chovu a ustajnenia športových koní. Len minimálnu časť záznamov vyhotovili sťažovatelia, a to výhradne na ich vlastnom dvore.

26. Krajský súd je presvedčený o správnosti záverov okresného súdu.

27. Najvyšší súd k tejto časti sťažnosti žiadne stanovisko nezaujal.

28. Žiadne stanovisko nezaujali ani žalovaní.

29. Zo skutkového hľadiska považuje ústavný súd za potrebné poukázať predovšetkým na viaceré (medzi účastníkmi konania) nesporné zistenia.

V konaní vedenom okresným súdom, ako aj v odvolacom konaní vedenom krajským súdom sťažovatelia trvali na vykonaní dokazovania takými fotografiami a videozáznamami, o ktorých netvrdili, že by ich vyhotovil a na internete uverejnil niekto iný ako oni. Až v dovolacom konaní začali tvrdiť, že časť fotografií a videozáznamov zhotovili a uverejnili samotní žalovaní. Napokon v sťažnosti podanej ústavnému súdu už tvrdia, že prevažnú časť fotografií a videozáznamov zhotovili žalovaní a ich nájomcovia a len menšiu časť sťažovatelia.

Právny zástupca sťažovateľov na poslednom pojednávaní okresného súdu konanom 19. júna 2015 nevedel presne špecifikovať, čo by malo byť obsahom navrhovaných dôkazov a aká konkrétna skutočnosť by nimi mala byť preukázaná. Na priamu otázku okresného súdu právny zástupca totiž uviedol, že: „*Neviem, ale predpokladám, že by sa to malo týkať zneškodňovania exkrementov na pozemku žalovaných.*“

30. Podľa názoru ústavného súdu spôsob, akým na poslednom pojednávaní okresného súdu právny zástupca sťažovateľov navrhol vykonanie dokazovania fotografiami a videozáznamami, neumožňuje záver, že dôkazy boli navrhnuté spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Nestačí totiž dôkazy len označiť, ale je potrebné aj uviesť, akých tvrdení sa tieto dôkazy týkajú. Ak to sťažovatelia uviesť nevedeli, potom v podstate platí, ako keby tieto dôkazy v lehote podľa § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku vôbec nenavrhli. V súvislosti s domnienkou právneho zástupcu sťažovateľov, podľa

ktorej by sa navrhované dôkazy mali týkať zneškodňovania exkrementov na pozemku žalovaných, obstojí argument okresného súdu, podľa ktorého sa takéto dôkazy javili ako nadbytočné.

31. Z uvedených dôvodov nie je potrebné zaoberať sa závermi okresného súdu, podľa ktorých vykonanie navrhovaných dôkazov by bolo zásahom do osobnostných práv žalovaných. K tomu treba dodať, že z hľadiska prípadného možného zásahu do osobnostných práv žalovaných by bolo určite významné, kto fotografie a videozáznamy zhotovil a uverejnil, pričom v tejto podstatnej otázke sú tvrdenia sťažovateľov vnútorne protirečivé. V konaní vedenom okresným súdom nijako nespochybovali, že oni (niekto z nich) zhotovili a uverejnili tieto dôkazy. Až v dovolacom konaní začali tvrdiť, že časť z nich ide na vrub žalovaným. Napokon v konaní vedenom ústavným súdom už uvádzajú, že zhotovili a uverejnili len malú časť fotografií a videozáznamov, pretože prevažujúcu časť zhotovili a uverejnili žalovaní a ich nájomcovia. Sťažovatelia sa nikdy ani len nepokúsili spresniť, resp. objasniť autorstvo fotografií a videozáznamov.

32. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti považuje ústavný súd závery najvyššieho súdu týkajúce sa neprípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku za ústavne akceptovateľné. Preto v tejto časti nemohol sťažnosti vyhovieť (bod 3 výroku nálezu).

B.

33. Rovnako sú sťažovatelia presvedčení aj o tom, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu meritórne sa zaoberať tou časťou dovolania, prípustnosť ktorej sa opierala o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. V tomto smere sťažovatelia spochybňujú správnosť uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu, na ktoré sa najvyšší súd odvoláva. Došlo tým totiž k popretiu princípu materiálneho právneho štátu a práva na spravodlivý proces v dôsledku prísne formalistického posúdenia veci, pretože odmietnutie preskúmania všetkých uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania na základe formálneho odkazu na uznesenie veľkého senátu je marením možnosti konať pred súdom a uplatňovať tam všetky procesné práva dovolateľa. Uznesenie veľkého senátu podáva prísne reštriktívny výklad prípustnosti dovolania, navyše v neprospech dovolateľa, hoci výklad prípustnosti opravných prostriedkov by nemal byť reštriktívny. Došlo aj k odopretiu prístupu sťažovateľov k súdu, hoci toto právo je nevyhnutnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Zákon treba vykladať tak, aby sa naplnil jeho zmysel a účel. Nepreskúmaním všetkých sťažovateľmi uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania došlo k odopretiu spravodlivosti. Pritom Civilný sporový poriadok možnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nevyklučuje.

34. Krajský súd sa k tejto časti sťažnosti nevyjadril.

35. Najvyšší súd vzhľadom na uznesenie ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 považuje túto časť sťažnosti za dôvodnú.

36. Žalovaní ani k tejto otázke nezaujali stanovisko.

37. Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým poukázať na to, že najvyšší súd sa prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku vôbec nezaoberal. Cítil sa totiž viazaný uznesením veľkého senátu, v ktorom bolo konštatované, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku je neprípustná, a ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch týchto ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku.

38. Tento právny názor veľkého senátu bol zmenený jeho neskorším uznesením sp. zn. 1 V Cdo/1/2018 zo 7. mája 2018. Podľa výroku tohto uznesenia kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku je prípustná.

39. Otázkou kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania sa zaoberal aj ústavný súd, a to v súvislosti s rozdielnou rozhodovacou praxou jeho senátov v tejto otázke. V zjednocujúcom uznesení pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 uviedol: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

40. Možno konštatovať, že tak rozhodovacia prax ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku možno v dovolaní kumulatívne uplatňovať. V dôsledku toho je povinnosťou najvyššieho súdu zaoberať sa všetkými takto uplatnenými dôvodmi prípustnosti dovolania.

41. V danej veci sa najvyšší súd (správne sa riadiac skorším záväzným právnym názorom veľkého senátu) zaoberal len dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 420. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 nijako neposudzoval. Tento jeho postup sa v rámci neskorších zmien v judikatúre veľkého senátu a ústavného súdu javí ako nesprávny a je v konečnom dôsledku porušením základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

42. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny.

43. Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 135/2017 z 23. januára 2018 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 429/2016, 5 Co 463/2016 a jeho rozsudkom z 13. decembra 2016

44. Vzhľadom na to, že ústavný súd zrušil dovolacie uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 135/2017 z 23. januára 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, právomoc konať vo veci má teraz najvyšší súd ako dovolací súd. Jemu teraz prislúcha právomoc skúmať zákonnosť odvolacieho rozsudku krajského súdu. Zrušením uznesenia najvyššieho súdu došlo preto vzhľadom na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy k zániku právomoci ústavného súdu konať o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti postupu a rozsudku krajského súdu. Preto nebolo možné tejto časti sťažnosti vyhovieť (bod 3 výroku nálezu).

45. Nebolo tiež možné vyhovieť požiadavke sťažovateľov na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške po 7 000 € od krajského súdu a najvyššieho súdu.

Vyslovenie porušenia práva sťažovateľov uznesením najvyššieho súdu, zrušenie tohto uznesenia a vrátenie veci na ďalšie dovolacie konanie plne postačuje na nápravu vzniknutých pochybení. Neprichádza preto do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Vo vzťahu ku krajskému súdu nebolo sťažnosti vyhovené, čo takisto vylučuje možnosť priznania finančného zadost'učinenia (bod 3 výroku nálezu).

46. Sťažovatelia uplatnili nárok na náhradu trov konania v celkovej výške 585,76 €, a to za tri úkony právnych služieb v roku 2018, režijný paušál a daň z pridanej hodnoty. Vychádzali z toho, že odmena za jeden úkon pri spoločnom zastupovaní dvoch osôb je po 76,75 € za každú osobu a úkon (50 % zo 153,50 €).

Ústavný súd považoval za možné priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnych služieb v roku 2018 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť) po 76,75 € za každý úkon pre každého zo sťažovateľov, dvakrát režijný paušál po 9,21 € a daň z pridanej hodnoty 65,08 €. Celkom ide o čiastku 390,50 €, ktorú uhradí najvyšší súd na účet právneho zástupcu sťažovateľov (bod 4 výroku nálezu).

Požadované trovy za spísanie repliky na vyjadrenie predsedu krajského súdu a predsedníčky najvyššieho súdu ústavný súd nepriznal, pretože odmena za tento úkon právneho zastúpenia by nebola účelne vynaloženým výdavkom. Predsedníčka najvyššieho súdu totiž so sťažnosťou súhlasila a predseda krajského súdu iba poukázal na argumentáciu uvedenú v rozsudku krajského súdu, ku ktorej sa sťažovatelia dostatočným spôsobom vyjadrili už v sťažnosti.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

47. Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.